

HEPATİT C

Dr. Nurşen DEMİRKOL KAYA

Dr. Saliha AYAN

Göztepe Prof Dr Süleyman Yalçın Şehir Hastanesi
Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

Olgu

- FS , 48 yaş, Erkek hasta
- Bařvuru tarihi: Eylöl 2024

- Őikayeti: Yok.
- Daha önce hepatit olduğu söylenmiř ancak tedavi almamiř.
- Takip ve tedavi amacıyla bařvurmuř.

- **Özgeçmiş:**
Yaklaşık 20 yıl önce intravenöz ilaç bağımlılığı öyküsü mevcut.
Kan transfüzyon ve şüpheli cinsel temas öyküsü yok.
- **Soygeçmiş:**
Özellik yok
- **Fizik muayene :**
Genel durumu iyi
Vital bulgular stabil
Sistem muayenelerinde özellik yok

Laboratuvar bulguları

- Anti-HCV (+)
- HCV RNA (Kantitatif) – 16 000 000 IU/mL
- HBsAg (-), Anti-HBS (-), Anti-HBc Ig G (-)
- Anti-HAV Ig G (+)
- Anti-HIV (-)
- USG: Karaciğer KK çapı 156 mm ile fizyolojik üst sınırdadır. Konturları muntazamdır. Hepatik ve portal venlerin çap ve dağılımları normaldir.

Laboratuvar bulguları

- Lökosit : 5.000/mm³
- Hgb : 14,8 g/dl
- Plt : 87.000 /uL
- ALT: 155 U/L
- AST: 142 U/L
- Diğer biyokimyasal testler Normal
- PTZ normal
- AFP : 6,41 µg/L

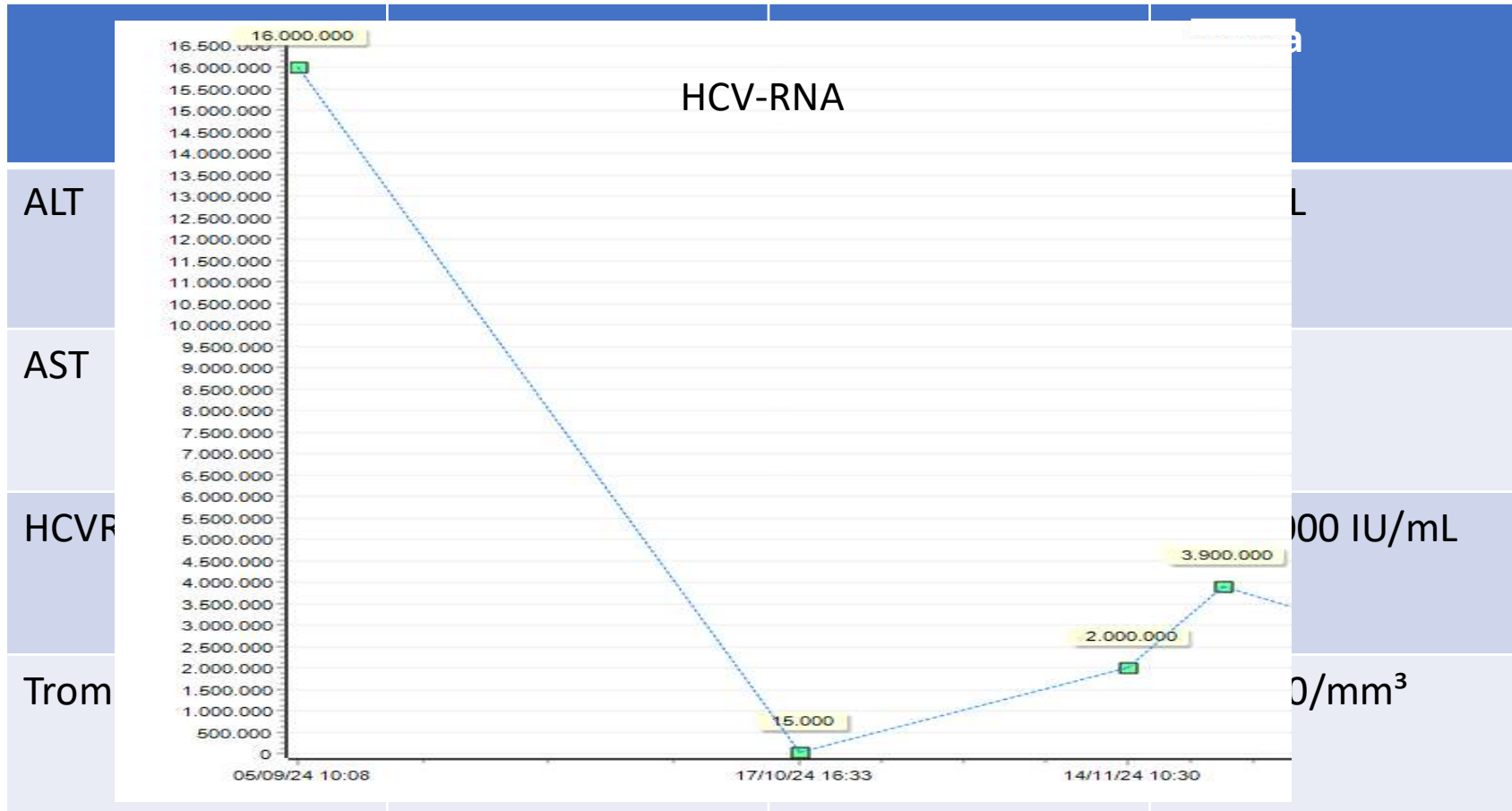
APRI= 3.98

FIB-4 skoru=6.29

Tedavi

- Glekaprevir / pibrentasvir başlandı.
- 100 mg glekaprevir
- 40 mg pibrentasvir

Tedavi takibi

- İlaç uyumu sorgulandı.
- HCV genotip istendi: **Genotip 3**
- HCV genotipik ilaç direnci istendi: Sonuçlanmadı

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
MİKROBİYOLOJİ REFERANS LABORATUVARLARI VE BİYOLOJİK ÜRÜNLER DAİRESİ BAŞKANLIĞI
ULUSAL AIDS DOĞRULAMA VE VİRAL HEPATİTLER REFERANS LABORATUVARI
Laboratuvar Ruhsat Numarası : 04-Y-2

Numuneyi Gönderen Kişi/Kurum/Kuruluş: İSTANBUL İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ
Fatura Kurumu : GÖZTEPE PROF. DR. SÜLEYMAN YALÇIN ŞEHİR HASTANESİ
İlgili Yazı Evrak ve Sayısı : 09.12.2024 /

HASTA BİLGİLERİ		ÖRNEK BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	: F. S	İstem Nedeni / Ön Tanı	:
T.C. Kimlik No	: 30*****56	Örnek Alınma Tarih, Saati	: 06.12.2024 /
Cinsiyet	: Erkek	Numune Kabul Tarih, Saat	: 10.12.2024 / 15:14
Doğum Tarihi	: 1976-08-10 00:00:00	Laboratuvar No	: 2087447532
Dosya No	: 5362747554	Laboratuvar Kabul	: 10.12.2024 / 16:11
Num.Kabul No	: 2087447532	Protokol/Sıra	: 2024/23943 / 1

ULUSAL AIDS DOĞRULAMA VE VİRAL HEPATİTLER REFERANS LABORATUVARI

Çalışılan Analiz	Birim	Yöntem	Tayin Limiti	Referans Değer	Analiz Sonuçları	Numune Cinsi	Sonuç Tarih - Saati / Onaylayan
Hepatit C virüs Genotipik İlaç Direnci					SONUC BEKLİYOR	EDTA'lı tüpte tam kan	

Table 6B. Recommendations for genotype/subtype-based treatment of HCV-monoinfected or HCV-HIV coinfecting adult (≥18 years) and adolescent (12-17 years) patients with chronic hepatitis C without cirrhosis or with compensated (Child-Pugh A) cirrhosis, including treatment-naïve patients (defined as patients who have never been treated for their HCV infection) and treatment-experienced patients (defined as patients who were previously treated with pegylated IFN-α and ribavirin; pegylated IFN-α, ribavirin and sofosbuvir; or sofosbuvir and ribavirin).

Type of treatment	Genotype	Cirrhosis status	Prior treatment experience	Sofosbuvir/ velpatasvir	Glecaprevir/ pibrentasvir	Sofosbuvir/ velpatasvir/ voxilaprevir	Grazoprevir/ elbasvir	
Genotype/subtype determination-based treatment	Genotype 1a, 1b, 2, 4, 5 and 6	No cirrhosis	Treatment-naïve	12 weeks	8 weeks	No	12 weeks (genotype 1b only)	
			Treatment-experienced					
		Compensated (Child-Pugh A) cirrhosis)	Treatment-naïve		12 weeks			
			Treatment-experienced					
	Genotype 3	No cirrhosis	Treatment-naïve	12 weeks	8 weeks	No	No	
			Treatment-experienced		12 weeks		No	
		Compensated (Child-Pugh A) cirrhosis)	Treatment-naïve	12 weeks with weight-based ribavirin ^a	8-12 weeks ^b		12 weeks ^c	No
			Treatment-experienced		16 weeks			No
	Subtype 1i, 4r, 3b, 3g, 6u, 6v or any other subtype naturally harbouring one or several NS5A RASs ^c	No cirrhosis	Treatment-naïve	Unknown	Unknown	12 weeks	No	
			Treatment-experienced					
		Compensated (Child-Pugh A) cirrhosis)	Treatment-naïve					
			Treatment-experienced					

European Association for the Study of the Liver. Clinical Practice Guidelines Panel. EASL recommendations on treatment of hepatitis C: Final update of the series. J Hepatol. 2020;73(5):1170-218. Erratum in: J Hepatol. 2023

Tedavi

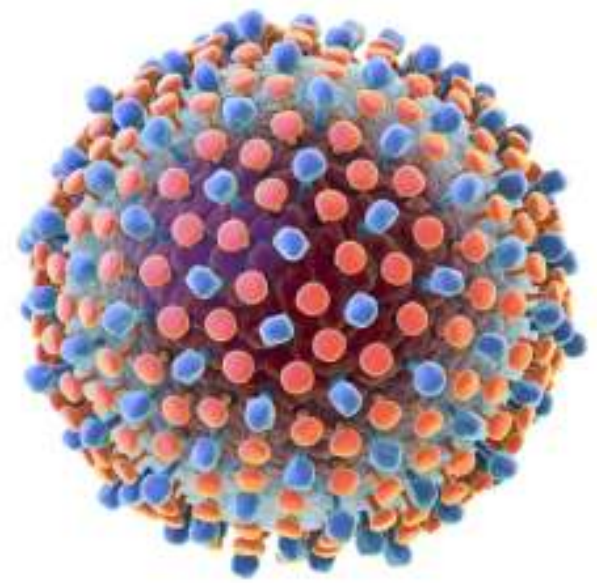
- Sofosbuvir/Velpatasvir/Voksilaprevir başlandı.
- 400 mg sofosbuvir, 100 mg velpatasvir ve 100 mg voksilaprevir
- 12 hafta süreyle

Tedavi takibi

	Tedavi öncesi	4.hafta	8.hafta	12.Hafta
ALT	145 U/L	56 U/L	50 U/L	53 U/L
AST	102 U/L	40 U/L	40 U/L	39 U/L
HCVRNA	3 900 000 IU/mL	62 IU/mL	30 IU/mL	NEGATİF
Trombosit	81 000 /uL	89 000 /uL	91 000 /uL	86 000 /uL

Hepatit C (HCV)

- Flaviviridae ailesi
  - Hepacivirus genusu
  - 40-50nm, lipid zarflı
  - RNA virüsü
-
- 1975'te non-A ve non-B olarak tanımlanmış
  - 1989'da virüsün genomu klonlanmıştır.

Hepatit C Prevelansı

- Dünyada 2020 yılı itibariyle, **56.8 milyon viremik HCV** enfeksiyonu vardır. (erişkin nüfusun %0.7'si)
- Yılda ~ **1.40 milyon yeni enfeksiyon** olmaktadır. En azından 2030 yılına kadar bu rakamın azalmayacağı tahmin edilmektedir.
- Karaciğer kanseri ve dekompanseasyon gibi son dönem komplikasyonların ve ölümlerin 2030'a kadar **%15 artması** beklenmektedir.

Polaris Observatory HCV Collaborators. Global change in hepatitis C virus prevalence and cascade of care between 2015 and 2020: a modelling study. Lancet Gastroenterol Hepatol 2022;7:396-415.

- Ülkemizde anti-HCV prevalansının **%0.3**'ün biraz altında olduğu tahmin edilmektedir.
- Eski çalışmalarda anti-HCV pozitif kişilerin %80'inin HCV RNA pozitif olduğu bildirilmişse de son yıllarda yapılan çalışmalar bunun **%50-60** arasında olduğunu göstermektedir.

- Suntur BM, et al. A cross-sectional study of real life data of HCV from Turkey south region. J Infect Dev Ctries 2020
- Balaban HY, et al. Retrospective Evaluation of Hepatitis C Awareness in Turkey Through Two Decades. Turk J Gastroenterol 2021

- DSÖ, 2016'da viral hepatitleri bir halk sağlığı tehdidi olarak tanımlamış,
- **2030 yılına kadar insidansta %90 azalma ve mortalitede %65 azalmayı** öneren Küresel Sağlık Sektörü Stratejisi'ni onaylamıştır.
- Viral hepatitlerin ortadan kaldırılması için geliştirilen bu stratejide, enfekte olan kişilerin **%90'ının teşhis edilmesi** ve teşhis edilenlerin **%80'inin tedavi edilmesi** gerektiği bildirilmektedir.

- Virusun RNA'sı

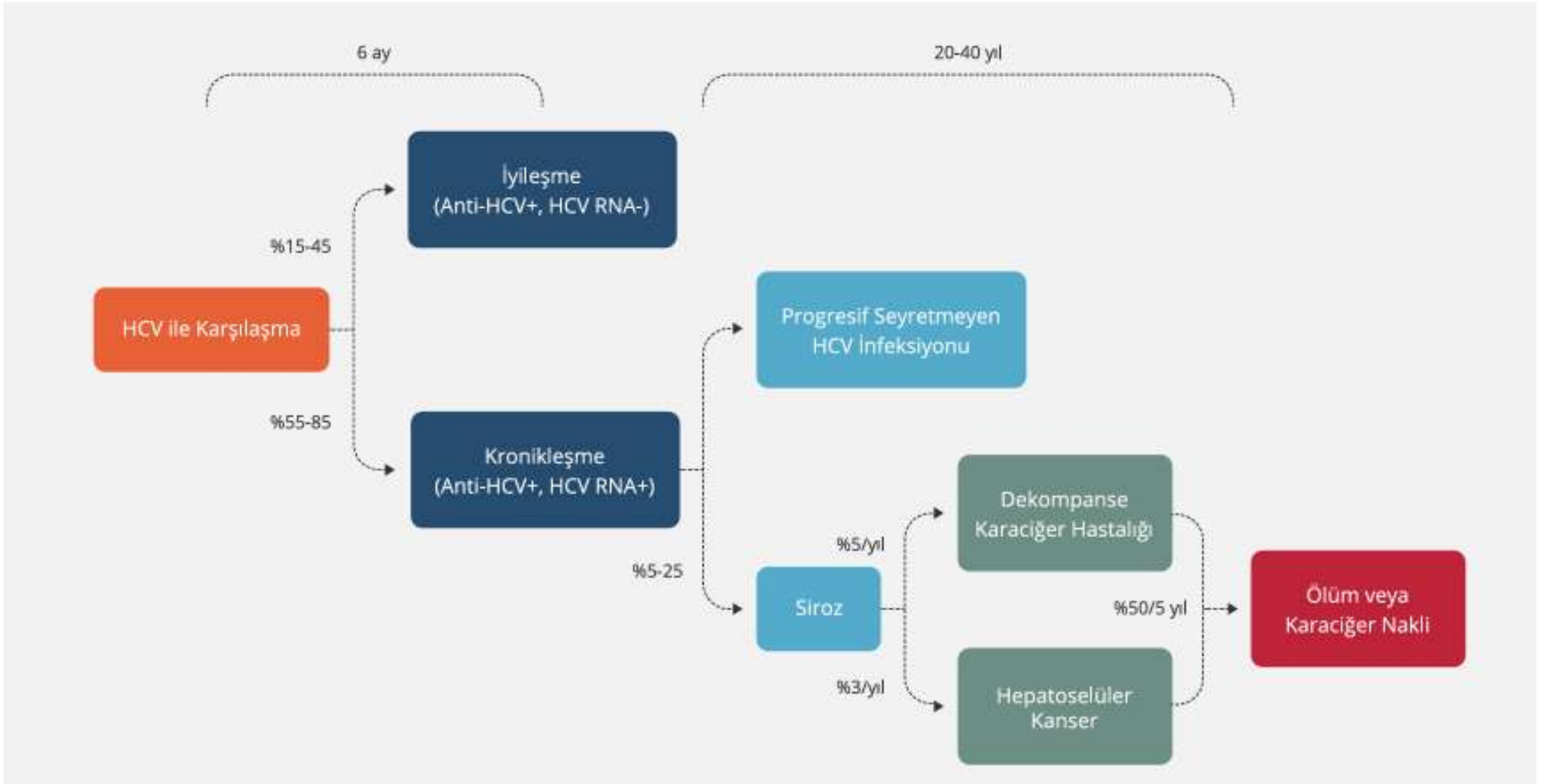
- kan,
- tükürük,
- gözyaşı,
- seminal sıvı,
- asit sıvısı
- beyin omurilik sıvısında saptanabilir.

- HCV'nin bulaşması tipik olarak kan transfüzyonu, parenteral uygulamalar veya damar içi madde kullanımı yoluyla doğrudan kana maruz kalma ile gerçekleşir.

- HCV cinsel partnerler arasında ve anneden bebeğe de bulaşabilir.

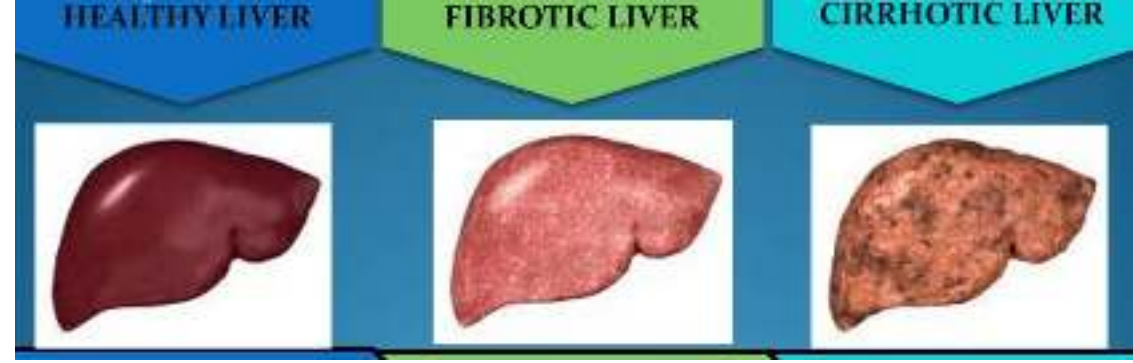
Ancak bu durum HBV ile karşılaştırıldığında nadir

Lingala S, Ghany MG. Natural history of hepatitis C. Gastroenterol Clin North Am. 2015

Klinik

Yakın zamanda edinilmiş HCV enfeksiyonu tipik olarak **anikterik** seyreder.

- %20-30'undan azında klinik olarak spesifik olmayan belirtiler görülür.
Semptomlar **halsizlik, güçsüzlük, iştahsızlık ve sarılık** olabilir. Sarılık hastaların sadece %15-20'sinde görülür.
- Semptomlar HCV maruziyetinden 2-26 hafta sonra ortaya çıkar ve **akut hastalık 2-12 hafta** sürer.
- Fulminan hepatit nadirdir.

Ekstrahepatik Tutulumlar

✓ %75 kadarında bağışıklık durumu veya inflamatuvar süreçlerle ilişkili durumlar ortaya çıkar.

- Mikst kriyoglobülinemi vaskülit,
- Aterosklerotik kardiyovasküler hastalık,
- Böbrek hastalığı (tip 1 membranoproliferatif glomerülo nefrit, fokal segmental glomerüloskleroz ve interstisyel nefrit),
- Tip 2 diyabet,
- Lenfoproliferatif hastalık (hodgkin dışı lenfoma ve hepatosplenik t-hücreli lenfoma),
- Deri hastalığı (porfiriya kutanea tarda ve liken planus),
- Tiroid hastalığı (hashimoto tiroidi ve graves hastalığı),
- Göz hastalığı (mooren ülserleri ve sjögren sendromu)

Hepatit C için taranması gerekenler

1. Risk grupları:

- Damar içi madde kullananlar,
- Hemodiyaliz hastaları,
- Ortak kapalı alanlarda yaşayanlar (hapishane, kreş, bakımevi, askeri koğuş vb.),
- 1996'dan önce kan veya kan ürünü alanlar,
- 2000 yılından önce ameliyat öyküsü olanlar,
- Aile içi temas riski olanlar,
- Ko-enfeksiyon varlığı (HBV, HIV),
- Anti-HCV pozitif annelerin çocukları,
- Sık kan ve kan ürünü transfüzyonu olanlar,
- Riskli cinsel davranış öyküsü olanlar

2. Karaciğer hastaları (Bütün kronik karaciğer hastaları, Transaminaz yüksekliği olanlar)

3. Sağlık kuruluşlarına başvuran bütün hastalara riskli davranışları yoksa en az bir kere anti-HCV tayini yapılmalıdır.

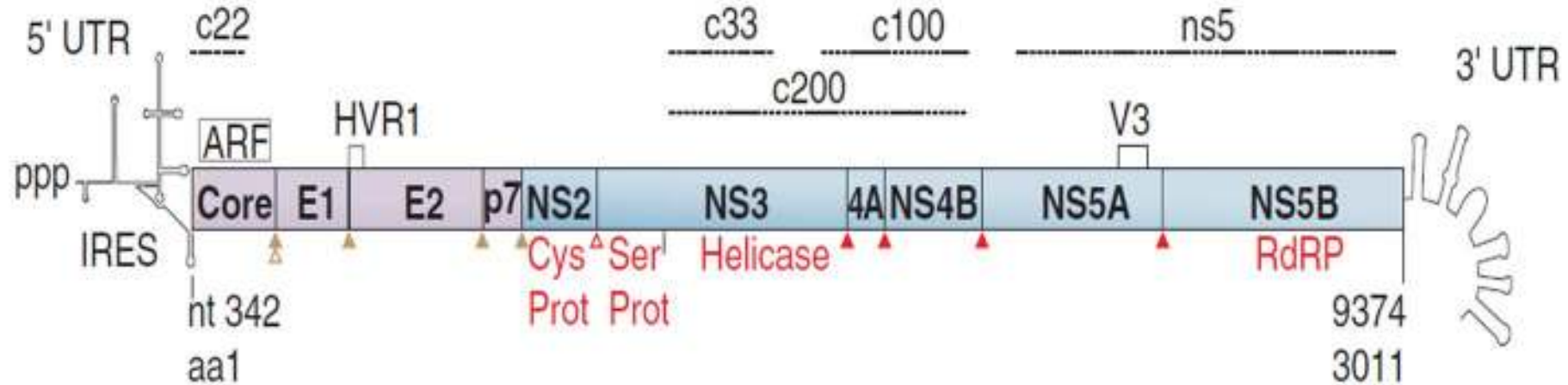
4. Riskli davranışı devam eden hastalar daha önce tedavi alsalar bile hepatit C açısından 6 ayda bir değerlendirilmelidirler.

Tanı testleri

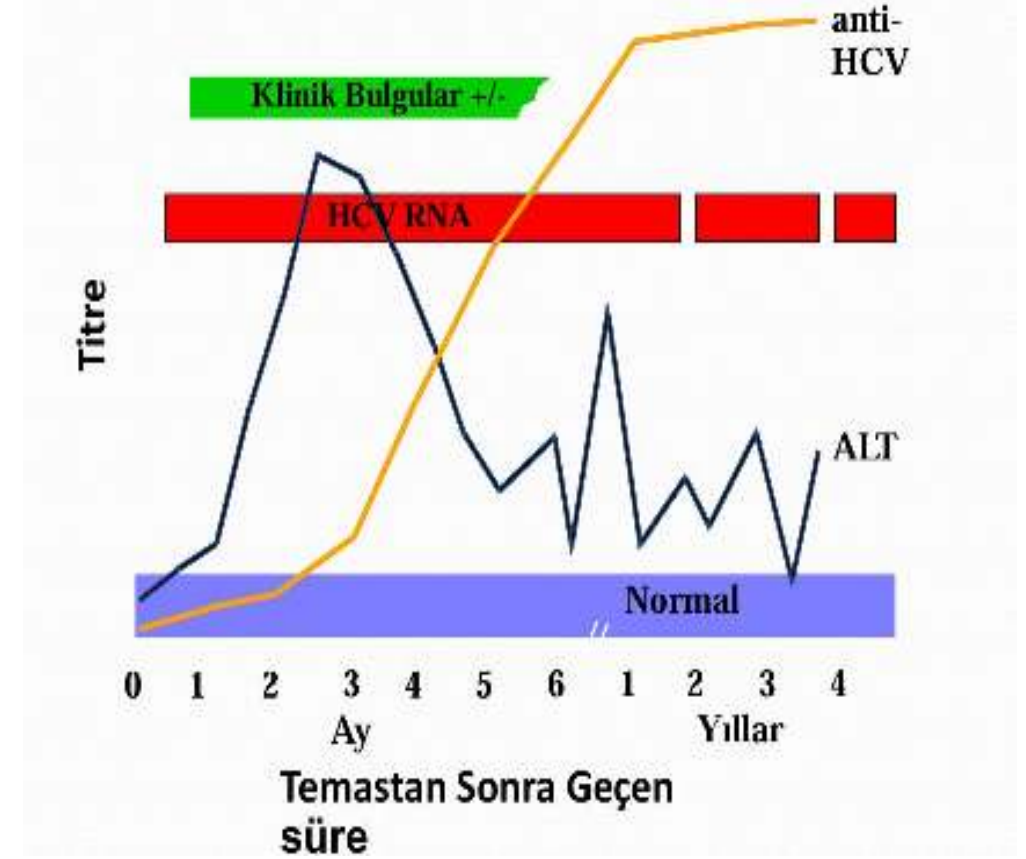
- Hepatit C taraması için kullanılan test **anti-HCV** ELISA testi

Üçüncü kuşak anti-HCV testlerinin duyarlılığı ve özgüllüğü %99'un üzerindedir.

- HCV'nin kısmen daha az değişken olan en az 3 farklı bölgesine karşı antikor ölçümü yapılır.

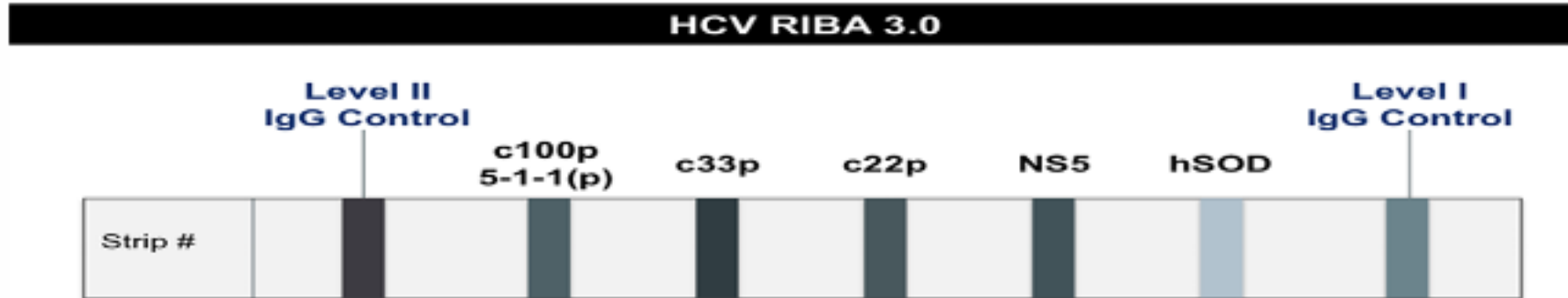

- **HCV RNA** tayini için kantitatif real time PCR temelli testler önerilir. Bu testlerin hassasiyeti ≤ 15 IU/ml olmalıdır.
- HCV'ye karşı oluşan antikolar bulaşmadan sonraki 12 hafta içinde saptanır. HCV RNA, anti-HCV serokonversiyonundan önce tespit edilebilir.

Pozitif Anti-HCV

- **Anti-HCV** pozitifliđi;
  - akut enfeksiyon
  - kronik aktif enfeksiyon veya
  - geğirilmiş hepatit C enfeksiyonunu (spontan iyileşmiş veya başarılı bir tedavi sonrası virüs kaybolmuş) gösterir.
- Farklı bir antikor testi ile test tekrarlanmalıdır.
- İkinci test negatif çıkarsa; ilk yapılan test yalancı pozitif

Anti-HCV **pozitif**, HCV RNA **negatif** olan diğer durumlar

- Kan transfüzyonuyla pasif olarak anti-HCV antikorlarının alınması
- Bebeklerde maternal anti-HCV antikorlarının tesbiti (1 yıla kadar)
- HCV RNA düzeyi testin tespit ettiği sınırların altında

HCV RNA negatif olanlar eğer son 6 ay içinde riskli davranış göstermişlerse, ya da şiddetle HCV enfeksiyonu düşündüren belirti ve bulguları varsa

HCV RNA testi tekrar edilir.

Akut Hepatit C mi? Kronik Hepatit C mi?

- Akut hepatit C düşünölen durumlarda hem anti-HCV, hem de HCV RNA testi yapılmalı
  - Anti-HCV negatif, HCV RNA pozitif ise akut hepatit C
  - Birkaç hafta sonra anti-HCV tekrar bakılarak serokonversiyon gösterilmeli
- Başlangıçta anti-HCV ve HCV RNA pozitif olan hastalarda akut enfeksiyon, kronik enfeksiyon ayırımını yapmak zordur.
- Anti-HCV pozitif, HCV RNA negatif olması nadir de olsa görülür. Burada HCV RNA'nın dalgalanması nedeniyle test birkaç hafta sonra yeniden tekrarlanmalıdır.

Anti-HCV **negatif**, HCV RNA **pozitif**

- Akut HCV enfeksiyonunun ilk haftalarında
- Ağır immünsuprese hastalarda

aktif HCV enfeksiyonuna rağmen anti-HCV testinin negatif olabileceği de unutulmamalıdır.

- Böyle durumlarda HCV enfeksiyonundan kuşkulandığında HCV RNA tayini yapılmalıdır.

Küresel Genotip Dağılımı

- HCV'nin doğrulanmış 8 genotipi ve 86 alt tipi mevcut

Spearman CW, Dusheiko GM, Hellard M, Sonderup M. Hepatitis C. Lancet. 2019

- Dünya çapında HCV enfeksiyonlarının %44'ünde, yüksek ve orta gelirli ülkelerdeki HCV enfeksiyonlarının ise %60'ında **genotip 1**

Borgia SM, Hedskog C, Parhy B, et al. Identification of a novel hepatitis C virus genotype from Punjab, India: Expanding classification of hepatitis C virus into 8 genotypes. J Infect Dis. 2018

- Ülkemizde de en sık **genotip 1b**

TEDAVİ

- Kronik Hepatit C'de tedavinin birincil amacı KVV'yi sağlayarak enfeksiyonu tedavi etmek,
- HCV'ye bağlı ortaya çıkan hepatik ya da ekstrahepatik komplikasyonları ve
- HCV ilişkili ölümleri engellemektir.

- İkincil olarak hastaların yaşam kalitesini artırmak, HCV'ye bağlı damgalanmayı ve HCV bulaşmasını engellemektir.

TEDAVİ

- Hepatit C tedavisi 2011 yılında **doğrudan etkili antivirallerin (DEA)** tedaviye girmesiyle beraber çok hızla değişmiştir.
- HCV tedavisinde kullanılan DEA'de yüksek direnç potansiyelleri olduğu için **kombine edilerek kullanılmaları** gerekmektedir.
- Son 5 senedir yeni bir molekül tedaviye girmediği ve mevcut ilaçlar ihtiyaçları karşıladığı için HCV tedavisinde de büyük değişiklikler olmamaktadır.

Hepatit C tedavisi endikasyonları

- Terminal dönem kanser hastaları hariç HCV RNA pozitif saptanan herkes hepatit C tedavisi almalıdır.

Beklenen yaşam süresi <1 yıl olan hastalara tedavi verilmesi uygun değildir.

- Dekompanse hastalara proteaz inhibitörlü tedaviler verilmemelidir. Ciddi ilaç etkileşimlerine dikkat edilmelidir.

- Gebelikte DEA tedavisi kontrendikedir.

Tedavi verilen üretken çağdaki kadınlar hamile kalmamaları konusunda uyarılmalıdır.

Tedavi öncesi değerlendirme

✓ **Eşlik eden hastalıklar araştırılmalıdır:**

- HBV serolojisi
- Anti-HAV
- HIV enfeksiyonu
- Siroz
- Alkol bağımlılığı
- Metabolik sendrom :yaşam tarzı değişiklikleri, uygun diyet ve egzersiz tavsiyelerinde bulunulmalı, gerekirse ilgili branş ve diyetisyene yönlendirilmeli
- Böbrek fonksiyonları
- Hemogram, karaciğer testleri (AST, ALT, albumin, bilirubin)

Tedavi öncesi değerlendirme

✓ **İlaç kullanımı sorgulanmalıdır.**

Velpatasvir ve voksilaprevir P-glikoprotein (P-gp), breast-cancer-resistance protein (BCRP) ve organic anion-transporting polypeptide (OATP) 1B1 ve OATP1B3 inhibisyonu yaparlar. Bu enzimleri etkileyen ilaçlarla şiddetle etkileşirler:

- Antikonvülzanlar: Karbamazepin, fenitoin ve fenobarbital, oxcarbazepine
- Antiretroviraller: atazanavir, lopinavir, efavirenz
- Statinler: Özellikle rosuvastatin kontrendike
- Kantaron yağı veya şurubu
- Rifampin, dabigatran
- Edoxoban, digoksin ve tenofovir disoproksil fumarat
- Ketokonazol
- OATP-1B inhibitörleri: Siklosporin, rifampisin, rifapentin, modafinil

Tedavi öncesi değerlendirme

✓ **Karaciğer hastalığının evresi** saptanmalıdır.

Öncelikle invaziv olmayan yöntemler kullanılmalıdır. En çok kabul gören yöntem FIB-4 skorudur.

✓ Transient elastografi yöntemlerine ulaşılabilirse mutlaka yapılmalıdır.

✓ Gerektiğinde karaciğer biyopsisi yapılmalıdır.

$$\text{FIB-4} = \frac{\text{Yaş (yıl)} \times \text{AST (U/L)}}{\text{Trombosit sayısı (10}^9\text{/L)} \times \sqrt{\text{ALT (U/L)}}}$$

$$\text{APRI} = \frac{\text{AST (U/L)} - \text{AST (Normalin Üst Sınırı) (U/L)}}{\text{Trombosit sayısı (10}^9\text{/L)}} \times 100$$

Tedavi öncesi değerlendirme

✓ Hastalara hastalığın bulaşma şekilleri ve hijyen tedbirleri konusunda bilgi verilmelidir.

✓ HCV genotipi bakılması:

Hastaya pangenotipik rejimler verilecekse genotip bakılmasına gerek yoktur.

Ancak tedavi başarısızlığı öyküsü olanlarda ve sirotik hastalarda tedavi öncesi genotip ve subtip analizi yapılmalıdır.

Tedavi öncesi değerlendirme

✓ HCV direnç mutasyonlarına bakılması:

Bazal direnç bakmak yerine, dirençten etkilenmeyen tedavilerin uygulanılması tavsiye edilir.

Pangenotipik rejimlerde bazal direnç mutasyonlarının varlığının KVV'a etkisi yoktur.

Aşağıdaki durumlarda, bahsedilen tedavilerin verilmemesi önerilir:

- a. G1a ile enfekte hastalarda Grazoprevir/Elbasvir
- b. Daha önce DEA ile tedavi edilmiş G1a hastalarda Sofosbuvir/Ledipasvir

Tedavi Endikasyonları

- Yeni kazanılmış HCV ya da kronik HCV ile enfekte olan tedavi naif ya da tedavi deneyimli hastalar
- İleri derecede fibrozu (METAVIR skoru F2, F3) ve sirozu (METAVIR skoru F4) olan hastalar,
- HCV ilişkili ekstrahepatik tutulumu olanlar,
- Karaciğer nakli sonrası HCV rekürrensi gösterenler,
- Karaciğer hastalığının hızlı ilerleme riski olan hastalar,
- HBV/HIV ko-enfekte hastalar,
- Karaciğer dışı solid organ veya kök hücre nakil alıcıları
- HCV bulaştırması açısından yüksek riskli kişiler (acilen)

Tedavide kullanılan ilaçlar

- **Sofosbuvir/Ledipasvir:**

- Tek tablette birleştirilmiş 400 mg Sofosbuvir + 90 mg Ledipasvir

- Günde tek doz yemekle veya aç

- Kompanse veya dekompanse sirozlarda doz değişikliği yapılmadan

- Böbrek yetmezliklerinde doz değiştirmeden kullanılır

- Yan etki olarak en sık baş ağrısı ve halsizlik

Tedavide kullanılan ilaçlar

- **Sofosbuvir/Velpatasvir/Voksilaprevir:**

- Tek tablette birleştirilmiş 400 mg Sofosbuvir + 100 mg Velpatasvir + 100 mg Voksilaprevir

- Günde tek doz yemekle beraber

- Child-Pugh A sirozlarda doz ayarlaması yapılmadan kullanılabilir, dekompanse sirozlarda kullanılmaz.

- Böbrek yetmezliklerinde doz ayarlaması yapılması gerekmez.

- Baş ağrısı (%26), halsizlik (%22), ishal (%17) ve bulantı (%17) en sık yan etkileridir.

Tedavide kullanılan ilaçlar

- **Glekaprevir/Pibrentasvir**

-Tek tablette birleştirilmiş 100 mg Glekaprevir + 40 mg Pibrentasvir vardır.

-Günde 3 tablet bir defada yemekle beraber alınır.

-Child-Pugh A sirozlarda doz ayarlaması yapılmadan kullanılabilir, dekompanse sirozlarda kullanılmaz.

-Son dönem böbrek yetmezlikleri de dahil böbrek yetmezliklerinde doz değiştirmeden kullanılabilir.

-Baş ağrısı ve halsizlik yapabilir.

Ülkemizde ruhsatlı olan ilaçlar şunlardır:

- **Maviret*** : Glekaprevir 100 mg/Pibrentasvir 40 mg
- **Vosevi*** : Sofosbuvir 400 mg/Velpatasvir 100 mg/Voksilaprevir 100
- **Harvoni*** : Ledipasvir 90 mg/Sofosbuvir 400 mg
- **Viekirax** : Ombitasvir 12,5 mg/Paritaprevir 75 mg/Ritonavir 50 mg
- **Exviera** : Dasabuvir 250 mg

* Haziran 2022 itibariyle SGK Ödemesi yapılan ilaçlar

Table 6A. Recommendations for simplified, genotyping/subtyping-free treatment of HCV-monoinfected or HCV-HIV coinfecting adult (≥18 years) and adolescent (12–17 years) patients with chronic hepatitis C without cirrhosis or with compensated (Child-Pugh A) cirrhosis, including treatment-naïve patients (defined as patients who have never been treated for their HCV infection) and treatment-experienced patients (defined as patients who were previously treated with pegylated IFN-α and ribavirin; pegylated IFN-α, ribavirin and sofosbuvir; or sofosbuvir and ribavirin).

Type of treatment	Genotype	Cirrhosis status	Prior treatment experience	Sofosbuvir/ velpatasvir	Glecaprevir/ pibrentasvir	Sofosbuvir/ velpatasvir/ voxilaprevir	Grazoprevir/ elbasvir
Simplified treatment, no genotype/subtype determination ^a	All genotypes	No cirrhosis	Treatment-naïve	12 weeks	8 weeks	No	No
			Treatment-experienced				
		Compensated (Child-Pugh A) cirrhosis)	Treatment-naïve		12 weeks		
			Treatment-experienced				

Table 6B. Recommendations for genotype/subtype-based treatment of HCV-monoinfected or HCV-HIV coinfecting adult (≥18 years) and adolescent (12-17 years) patients with chronic hepatitis C without cirrhosis or with compensated (Child-Pugh A) cirrhosis, including treatment-naïve patients (defined as patients who have never been treated for their HCV infection) and treatment-experienced patients (defined as patients who were previously treated with pegylated IFN-α and ribavirin; pegylated IFN-α, ribavirin and sofosbuvir; or sofosbuvir and ribavirin).

Type of treatment	Genotype	Cirrhosis status	Prior treatment experience	Sofosbuvir/ velpatasvir	Glecaprevir/ pibrentasvir	Sofosbuvir/ velpatasvir/ voxilaprevir	Grazoprevir/ elbasvir		
Genotype/subtype determination-based treatment	Genotype 1a, 1b, 2, 4, 5 and 6	No cirrhosis	Treatment-naïve	12 weeks	8 weeks	No	12 weeks (genotype 1b only)		
			Treatment-experienced						
		Compensated (Child-Pugh A) cirrhosis)	Treatment-naïve		12 weeks				
			Treatment-experienced						
	Genotype 3	No cirrhosis	Treatment-naïve	12 weeks	8 weeks	No	No		
			Treatment-experienced						
		Compensated (Child-Pugh A) cirrhosis)	Treatment-naïve		12 weeks with weight-based ribavirin ^a		8-12 weeks ^b	12 weeks ^a	No
			Treatment-experienced						
	Subtype 1i, 4r, 3b, 3g, 6u, 6v or any other subtype naturally harbouring one or several NSSA RASs ^c	No cirrhosis	Treatment-naïve	Unknown	Unknown	12 weeks	No		
			Treatment-experienced						
Compensated (Child-Pugh A) cirrhosis)		Treatment-naïve							
		Treatment-experienced							

Akut hepatit C tedavisi

Akut C hepatiti olan hasta bulaştırıcılık riski yüksek bir hasta veya sağlık çalışanı ise mutlaka hemen tedavi edilmelidir.

Buęün için 8 haftadan kısa tedavilerin etkisine dair yeterli delil olmadığı için kronik hepatitte olduğu gibi 8 haftalık tedavi :

- Sofosbuvir/Ledipasvir
  - Sofosbuvir/Velpatasvir
  - Glekaprevir/Pibrentasvir
- Rockstroh JK, et al. Ledipasvir-sofosbuvir for 6 weeks to treat acute hepatitis C virus genotype 1 or 4 infection in patients with HIV coinfection: an open-label, single-arm trial. Lancet Gastroenterol Hepatol 2017
  - Matthews GV, et al.; REACT study group; Protocol Steering Committee; Coordinating Centre; Site Principal Investigators. Sofosbuvir/velpatasvir for 12 vs. 6 weeks for the treatment of recently acquired hepatitis C infection. J Hepatol 2021

Gebelik ve hepatit C tedavisi

- Hepatit C enfeksiyonu gebeliğin seyrini olumsuz etkileyebilir. Erken doğum insidansını, intrauterin fetal ölüm riskini, düşük doğum ağırlığı riskini artırır.
- HCV ile enfekte gebeler %4-5 olasılıkla virüsü bebeklerine bulaştırmaktadır.

Page CM, Hughes BL, Rhee EHJ, Kuller JA. Hepatitis C in Pregnancy: Review of Current Knowledge and Up dated Recommendations for Management. Obstet Gynecol Surv 2017

- Ancak bugün için gebelikte DEA tedavilerinin güvenilirliği bilinmediği için gebelikte tedavi uygun görünmemektedir.
- Hepatit C'li bir annenin bebeğini emzirmesinde sakınca yoktur.

Mast EE. Mother-to-infant hepatitis C virus transmission and breastfeeding. Adv Exp Med Biol 2004

Hepatosellüler kanser(HCC) ve HCV tedavisi

- Hepatit C sirozlarında yıllık kanser insidansı %2-8 arasında değişmektedir. DEA tedavisi bu riski siroz olanlarda ve olmayanlarda benzer oranda ve %70-80 civarında düşürür.
- Aktif HCC varlığı KVY oranını hafifçe azaltmaktadır. Bu nedenle küratif tedavi yapılabilecek hastalarda DEA tedavisi HCC tedavisinden sonraya ertelenmelidir.
- Ancak DEA tedavisinden sonra KVY elde edilen siroz hastalarında yıllık HCC riski %1.8-2.5 civarında devam etmektedir. Bu hastalarda HCC taramasına devam edilmelidir.
- Erken dönemde risk daha yüksek

Kronik böbrek hastalarının tedavisi

- Genel olarak kronik böbrek hastalarında HCV insidansı normal popülasyondan yüksektir.
- Hepatit C hastalarında ekstrahepatik komplikasyonların başında kronik böbrek hastalıkları gelmektedir.
- $GFR \geq 30$ ml/dk/1.73 m² olan kronik böbrek yetmezliklerinde DEA tedavisi diğer hastalarla benzer şekilde yapılır.
- Bütün evrelerdeki kronik böbrek yetmezliklerinde Glekaprevir/Pibrentasvir kombinasyonu birinci tercih edilmesi gereken tedavidir. Doz ve süresi böbrek hastası olmayanlarla aynıdır.

HCV olan madde bağımlılarının tedavisi

- Ülkemizde madde bağımlılığı için tedavi merkezlerinde tedavi gören hastalarda HCV prevalansı %50 civarındadır.
- Tedavinin amacı, HCV ile ilişkili morbidite ve mortalitenin azaltılması yanında, ortak enjektör kullanımı nedeni ile oluşabilecek bulaşma riskini engellemektir.
- Damar içi madde bağımlılarında risk yüksek olduğundan HCV testi en az yılda bir kez yapılmalıdır.

HIV koenfeksiyonu olanlarda tedavi

- Morbidite ve mortalite, HCV ile monoenfekte hastalara göre daha yüksektir ve daha hızlı progrese olur.
- HIV zemininde HCV daha hızlı ileri karaciğer hastalığına progrese olduğu için HCV tedavisi önemlidir.
- ART başlanmamış hastalar: CD4 hücre sayısından bağımsız olarak HIV ve HCV tedavisinin birlikte başlanması önerilmekle beraber, çoğu durumda ART'nin önce başlanması ve HCV tedavisinin daha sonra başlanması önerilmektedir.
- İlaç-ilaç etkileşimi!

Tedavi Sırasında Takip

- 1. İlaç uyumsuzluğundan şiddetle kuşkulandığında 2-4 hafta sonra görüşme sağlanmalıdır.
- 2. Ribavirin kullanan hastalar yaşlı ve anemikse tedavinin ikinci haftasında, değilse en geç dördüncü haftasında hemogram bakılmalıdır.
- 3. Hasta HBsAg pozitif olup antiviral tedavi verilmediyse 4 haftada bir ALT ve gerekirse HBV DNA bakılmalıdır.
- 4. Oral antidiyabetik kullanan hastalar yakın şeker takibinde olmalıdır.
- 5. Kumadin kullanan hastalarda INR takibi sıklaştırılmalıdır. Tercihen 2 haftada bir yapılmalıdır.

Tedavi Sırasında Takip

- Dört haftalık DEA tedaviyle genellikle HCV RNA negatifleşir. Tedavi sırasında viral seviyeleri kontrol etmenin temel amacı; tedavi uyumunu değerlendirmek, relapsı saptamaktır.
- Klinik uygulamada 4. haftada HCV RNA kantitatif testi ile viral düzey değerlendirilmelidir.
- Kılavuzlar; 4. haftada HCV RNA pozitifse 6. haftada testin tekrarlanması gerektiğini ve HCV RNA düzeyinin >1 log artması durumunda tedavinin kesilmesi gerektiğini bildirmektedir.

European Association for the Study of the Liver. Clinical Practice Guidelines Panel. EASL recommendations on treatment of hepatitis C: Final update of the series. J Hepatol. 2020

AASLD-IDS A HCV Guidance Panel. Hepatitis C Guidance 2018 Update: AASLD-IDS A recommendations for testing, managing, and treating hepatitis C virus infection. Clin Infect Dis. 2018

Tedavi sonrası takip

- 12 – 24 hafta sonra HCV RNA bakılmalıdır, negatif saptandığında kalıcı cevaptan bahsedilir. Hastaların riskli davranışları yoksa tekrar HCV RNA bakılmasına gerek yoktur.
- Kalıcı cevaba rağmen ALT yüksekliği devam eden hastalarda başta karaciğer yağlanması olmak üzere diğer karaciğer hastalıkları araştırılmalı
- Damar içi madde bağımlıları veya erkek erkeğe cinsel ilişkide bulunanlarda tekrar enfeksiyon riski olduğu için bu hastalar KVV'den sonra 6 ayda bir takip edilmeli
- İleri karaciğer fibrozisi olan hastalarda 6 ayda bir ultrason ve AFP tayiniyle HCC taraması yapılmalı
- KVV elde edildikten sonra HCC gelişiminde MAFLD'nin (Metabolik disfonksiyon ile ilişkili yağlı karaciğer hastalığı) çok önemli bir risk faktörü olduğu unutulmamalıdır.

TEŞEKKÜRLER